

Motion till riksdagen 2011/12:So301

av **Thomas Finnborg (M)**

Utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsstöd för familjehemsplacerade barn.

Alla barn har rätt till utbildning

Alla barn som växer upp i Sverige har rätt till utbildning, oavsett om de lever med sina biologiska föräldrar eller har placerats utanför hemmet av olika skäl. Denna rättighet finns formulerad i socialtjänstlagen där det framgår att barn som är placerade i exempelvis familjehem ska få ”god vård” (6 kap. 1 § SoL) och att socialnämnden ska ”verka för att de får lämplig utbildning” (6 kap. 7 § SoL). Även i skollagen (1 kap. 2 § SL) står det att alla barn och ungdomar har ”lika tillgång till utbildning oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden.” Skollagen föreskriver också att skolan ska ta hänsyn till elever i behov av särskilt stöd. Alla barns rätt till utbildning framhålls även i artikel 3 i FN:s barnkonvention som anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Artikel 28 föreskriver att barnet ska uppmuntras till olika typer av utbildningar efter grundutbildningen och dessa ska vara tillgängliga och åtkomliga för alla barn. Varje lämpligt medel ska användas för att ge barnet möjlighet att genomföra högre utbildning, och åtgärder ska vidtas så att barnet inte skolkar eller har studieavbrott.

Fel! Okänt namn på

Barn placerade utanför hemmet utgör en riskgrupp

Socialstyrelsens "Social rapport 2010" visar att barn som växer upp i samhällets vård löper betydligt större risk för en ogynnsam utveckling över tid. En hög förekomst av "skolmisslyckande" är en nyckelfaktor för att förklara och förstå detta. Majoriteten av pojkarna i gruppen har låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9. Förklaringen till detta kan bara delvis finnas i skillnader i kognitiv förmåga, och som vuxna har den här gruppen en lägre utbildningsnivå jämfört med jämnåriga med samma kognitiva förmåga. Skillnaden kvarstår även då man jämför med andra barn med samma betyg från grundskolan. Enligt rapporten är låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 den starkaste riskfaktorn för framtida psykosociala problem bland dessa barn. Det omvända sambandet gäller också genom att goda resultat i skolan är den starkaste skyddande faktorn när det gäller de här barnens framtidsutsikter.

Som familjehemsvården är utformad idag vet vi av rapporten att den har små möjligheter att kompensera de risker som finns för utsatta barns framtidsutsikter. Det gäller inte minst just skolprestationer och utbildning, trots att man i lagstiftningen tydliggör kommunernas särskilda ansvar för de placerade barnens utbildning. Den samlade bilden visar att riktade insatser för att förbättra utsatta barns möjligheter i skolan förmodligen är nödvändiga för att deras mer långsiktiga utveckling ska förbättras.

Av såväl etiska som samhällsekonomiska skäl borde det vara av allra största vikt att de barn som samhället tagit ansvar för att ta hand om får en så god utbildning som möjligt, särskilt eftersom vi vet att just utbildning är en av de mest kraftfulla faktorerna för att säkra dessa barns framtida utveckling. Att säkerställa att varje placerat barn får en god skolgång utifrån sina individuella förutsättningar för lärande är en kraftfull åtgärd för att bryta negativa mönster. Det innebär också att barnkonventionens intentioner omsätts i konkret handling.

Lyckat försök kan spridas till hela landet

Skolfam® – Skolsatsning inom familjehemsvården – är en arbetsmodell som har utvecklats i Helsingborgs stad med stöd från professor Bo Vinnerljung, Socialstyrelsen, och lektor och leg. psykolog Eva Tideman, Lunds universitet. Projektet inleddes 2005 i samverkan mellan Helsingborgs socialförvaltning och skol- och fritidsförvaltning och omfattade 25 barn. År 2008 utvärderades satsningen med hoppfulla resultat. Två år efter att projektet inletts visade barnen högre kognitiv prestationsförmåga och medelvärdena hade förbättrats i nästan alla pedagogiska tester. Idag är Skolfam® en del av den permanenta familjehemsvärksamheten i Helsingborgs stad (läs mer på www.helsingborg.se/skolfam).

Fel! Okänt namn på

SkolFam® är unikt i Sverige och har fått stor nationell uppmärksamhet. Till exempel lyfter Socialstyrelsen fram arbetet i Social rapport 2010. Liknande projekt har inletts i andra kommuner och i samarbete med Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Sveriges Kommuner och Landsting ingår Helsingborgs stad i en arbetsgrupp som utgör grunden för det nätverk som andra kommuner kan ansluta sig till.

Den här frågan är allt för viktig för de barn som berörs och för hela samhället för att inte lyftas ytterligare en nivå, där Skolfam liksom andra relevanta metoder kan utgöra grunden för ett mer strategiskt nationellt arbete. Vi vill därför att man ser över möjligheten att arbeta vidare med att förbättra skolresultaten för familjehemsplacerade barn i hela Sverige genom att till exempel ge Socialstyrelsen i uppdrag att driva frågan vidare.

Stockholm den 29 september 2011

Thomas Finnborg (M)